

Tegen alles bestand **(Filippenzen 4:13 – dankdag 2013)**

*Liturgie woensdagavond 6 november 2013
te Hardinxveld-Giessendam:*

Belijdenis van afhankelijkheid
Vredegroet van God (1 Tim.1:2b)
Liedboek 465:1,2,5
Gebed
Lezen: Filippenzen 4:10-20
Psalm 145:1,4
Tekst: Filippenzen 4:13
Verkondiging
Psalm 84:3,4,6
Dankgebed voor gewas en arbeid
Inzameling van de gaven (noodhulpactie Syrië)
Gezang 137
Zegen van God

Het gaat vanavond niet over mij.

Mocht u dat idee hebben gekregen, bij het bijbelgedeelte zopas,
dan help ik u meteen maar even uit de droom.

Ik heb afgelopen jaar best het een en ander 'aan den lijve ondervonden'.

Maar allereerst had dat weinig te maken met overvloed of honger.

En bovendien, belangrijker nog: ik bleek juist *niet* tegen alles bestand.

Dat schijnt er trouwens bij te horen, bij psychische ziekten:

dat je dan weinig kunt met mooie woorden over God.

Maar voor mij was het toch wel een ontluisterende ervaring.

God was voor mij zeker in het begin heel ver weg.

En het enige wat telde was: ik wilde van mijn angsten af!

Nou, ik ben daarom heel dankbaar dat ik hier vanavond mag staan.

Dankdag 2013 is er voor mij wel één met een gouden randje.

Wat bijzonder, zoals het nu met mij gaat!

En ik weet ook dat dat een gedéélde dankbaarheid is.

Als gemeente bent u mèt mij dankbaar voor het herstel wat God gaf.

Maar dat maakt tegelijk dat ik me niet de meest geschikte persoon vind om u vanavond aan te spreken
wanneer u bijv. de crisis aan den lijve ervaart.
Ergens is het makkelijk praten wanneer je er zelf weer uit bent.
En wanneer er sowieso voor mijn levensonderhoud
geen enkele reden is tot zorg.

Hoe is dat als je wèl moeite hebt om de eindjes aan elkaar te knopen?
Als je op straat bent komen te staan.
Als schulden zich opstapelen.
Valt er dan eigenlijk wel wat te danken vanavond?
Lúkt dat nog wel?
Klinkt het dan niet gauw wat plichtmatig:
tja, we móeten dankbaar zijn...
maar vraag niet hoe ik me diep van binnen voel!

Danken in crisistijd... dat gaat niet vanzelf.
Dit is iets wat we met elkaar moeten *leren*.
Ik heb het in ieder geval niet in huis, zo heb ik heel duidelijk gemerkt.
En voor u geldt waarschijnlijk hetzelfde.

*

[2]

Danken in crisistijd... van wie kunnen we dat dan leren?
Van Paulus!

Paulus?

Is dat niet helemáál iemand die hoogdravend bezig kan zijn?
Vaak moeilijk, meer dan eens op het zweverige af...
Bijvoorbeeld als hij zegt dat je altijd blij moet zijn...
Nou, dan weet hij niet hoe moeilijk ik het heb!

Jawel, dat weet hij nou juist wél.

Pal vóór onze tekst zegt hij dat, in vers 12:

“Mensen, ik weet wat het is om gebrek te lijden...

Ik heb alles aan den lijve ondervonden:

overvloed, maar ook honger,

rijkdom maar ook gebrek!”

Wist ú dat van Paulus?

Ja, hij kent ook de rijkdom dus.

Maar veel meer nog die andere kant.

Te leven aan de zelfkant van de samenleving. (1 Kor.4:13b)

Het kan zomaar verkeren.

Er hoeft soms maar iets te gebeuren,

er hoeven echt maar een paar dingen net niet helemaal goed te gaan

of ook jij raakt in de schuldsanering.

En bij Paulus was dat zelfs

omdat hij alle mensen over de Here Jezus wilde vertellen.

Goed bezig, zou je denken.

Maar het leverde hem meestal geen riante levensomstandigheden op.

Ergens schrijft hij bijvoorbeeld het volgende:

“Tot op de dag van vandaag lijden we honger en dorst,

hebben we nauwelijks kleren,

worden we mishandeld,

zijn we dakloos,

zwoegen we voor ons eigen brood...” (1 Kor.4:11-12a)

Ja? Paulus was juist géén studeerkamergeleerde.

Met zijn eigen handen werkte hij voor zijn levensonderhoud (Hand.20:34).

Maar dat maakte wèl dat hij vaak dag en nacht in de weer was.

En het betekende dus óók dat hij soms amper genoeg had.

Zelfs honger leed.

Niet eens een dak boven zijn hoofd.

En op een andere plek in de Bijbel wordt het beeld nog duidelijker. Dan blijkt dat Paulus –tig keer zware lijfstraffen heeft ondergaan, maar bijv. ook drie keer schipbreuk heeft geleden, één keer zelfs een heel etmaal op zee rondreef. Gaandeweg rijst het beeld van iemand die nooit rust had, altijd onderweg, bijv ook door woestijnen waar je met rovers te maken had. Paulus zegt: "Ik heb gezwoegd en geploeterd, vaak zonder te slapen, hongerig en dorstig, vaak zonder te eten, verkleumd en zonder kleren." (2 Kor.11:24-27)

Paulus iemand die niet met beide benen op de grond stond?

Die makkelijk praten heeft?

Niet dus!

Eerder het tegenovergestelde:

als iemand wist wat het is om gebrek te lijden, honger...

dan Paulus wel!

En in die opsommingen die ik net noemde proef je ook al wel dat het hem allesbehalve koud liet.

Alsof hij overal wel tegen bestand was, wánt hij geloofde toch...

Niks hoor, ook hij werd regelmatig aan het twijfelen gebracht, schrijft hij ergens (2 Kor.4:8).

En één ding zat het hem zelfs zó ontzettend dwars

dat hij de Heer driemaal gesmeekt heeft:

alstublieft, help me hier van af,

want anders trek ik het niet meer!

(2 Kor.12:8)

Kijk, komt Paulus hier dan niet heel dichtbij?

Hij was óók maar een mens.

Echt, wat u meemaakt, waar u onder gebukt gaat,

wat maakt dat u nu misschien wel heel veel moeite hebt met dankdag...

Paulus weet wat het is.

En als hij eerder in Filippenzen 4 de oproep doet

om God in al uw gebeden te danken (4:6),

dan zegt hij dat als iemand die dit zelf heel duidelijk heeft moeten léren.

Dat lezen we zopas in 4:11:

“Ik heb geléérd om in alle omstandigheden...”

voor mezelf te zorgen, staat er dan, maar dat is het juist niet:

wat er staat is dat hij in alle omstandigheden *tevreden* is.

Dat hij toch genoeg heeft, ook al raakt hij alles kwijt.

Ja, als je dat zo hoort, denk je:

dat slaat nergens op, dat is nou typisch zo’n studeerkamerwijsheid.

Maar Paulus zegt: ook ik heb het echt moeten léren.

Juist op die momenten dát ik alles kwijt was.

Honger leed.

Amper kleren had.

De nacht doorbracht zonder een dak boven mijn hoofd.

*

[3]

Wat heeft hij dan precies geleerd?

En wat kunnen wij vanavond dan leren, juist van iemand als Paulus?

Nou, dat is dus onze tekst:

“Ik ben tegen alles bestand door hem die mij kracht geeft.”

Dát is het geheim.

Dat wij vaak precies dezelfde dingen meemaken als ieder ander.

Mooie dingen. Maar vaak ook hele moeilijke dingen.

Zelfs zo dat een ander er enorm boos om wordt.

En jij, jij hebt het ook wel even gehad, maar dat was heel gauw weg.

Waarom? Ja dat krijg je dus van God.

Je merkt dat hij je kracht geeft.

Dezelfde omstandigheden, maar jij staat er niet alleen voor.

Paulus had op een gegeven moment dus ook echt zoiets van:

maar dit trek ik echt niet, hier móet God wat aan doen.

Een doorn in zijn vlees, iets wat hem ongelofelijk veel pijn deed.

Waardoor hij waarschijnlijk het gevoel had:

maar zo kan ik beslist niet verder,

ik heb al een heleboel meegemaakt,

maar *hier* houdt het voor mij gewoon op!

Maar toen leerde God hem een belangrijke les:

Paulus jongen,

jij denkt dat je dit of dat echt nodig hebt om verder te kunnen,

maar je hebt maar één ding nodig, en dat is mijn genade. (2 Kor.12:9)

En dan denken wij:

Genade? dat is allemaal prachtig,

maar wat koop ik ervoor als ik in de crisis zit?

Toch leerde Paulus dat juist genade het verschil maakt.

Als ik zwak ben, zei hij, als ik niks meer bij te zetten heb,

komt er alle ruimte voor Christus en de kracht die Hij heeft.

Weet je nog van zondagmorgen?

Hij is sterker dan de zwaarste storm,

sterker zelfs dan een tornado in Wijk bij Duurstede

of een tyfoon in Vietnam.

En met die kracht is Hij *mèt* jou, elke dag opnieuw.

Juist als jij niet meer weet hoe je verder moet

krijgt Christus om zo te zeggen de kans

om te laten zien hoe sterk Hij is.

In mijn zwakheid wordt de kracht van Christus zichtbaar. (2 Kor.11:9)

Gisteravond nog sprak ik met mensen die iets heel heftigs hebben meegemaakt. Die het nog dagelijks met zich meedragen, er verdriet van hebben. Maar die tegelijk vrede kennen in hun hart, en zelfs geen enkele moeite hebben om vandaag dankdag te vieren. Niet omdat zij zelf nou zo ontzettend stoer en sterk geloven. Nee, dit is iets wat zij hebben mogen *ervaren*, door Gods genade. Ze zeiden zelf: als je ons een jaar eerder had gezegd dat je dit zou meemaken, en dat je er dan zó onder zou zijn dan had ik je niet geloofd. Kom op, zo zit ik helemaal niet in elkaar! En toch... ik kan het aan door hem die mij kracht geeft.

Kijk, zo'n voorbeeld is zo'n belangrijke les voor mij. Ik heb het namelijk helemaal niet in huis. Maar dat geldt voor iedereen, zelfs voor Paulus die ergens schrijft: Die overweldigende kracht die je bij mij ziet, heb ik ook niet in huis hoor! Dat ik aan alle kanten in de verdrukking kom, en tóch verder kan... dat heb ik niet van mijzelf, maar dat krijg ik iedere keer van God. Ik word dus ook wel eens aan het twijfelen gebracht, schrijft hij. Maar ik raak niet vertwijfeld... tot mijn eigen verbazing! (2 Kor.4:8) Wow, wat is Christus toch ontzettend sterk!! Ik ben écht tegen alles bestand door Hem die mij kracht geeft.

Ooit hoorde ik eens een preek over onze tekst van wijlen prof. Trimp. Ik weet nòg dat die preek mij enorm aansprak. Eén zin bleef bij mij hangen, hij vertaalde de tekst als volgt: "De omstandigheden kunnen mij niet boycotten."

En toen ik daar bij de voorbereiding weer eens over nadacht, kwam bij mij boven wat er vorige week in de krant stond over Syrië. Het geldt voor meer wijken in Damascus, maar één wijk in het bijzonder.

Die wijk vormde een bolwerk voor de rebellen,
 en is nu door het leger al bijna een jaar omsingeld.
 Met de bedoeling om de bevolking uit te hongeren,
 net zo lang tot ze zich overgeven.
 Inmiddels eten duizenden mensen in die wijk gras en hondenvlees.
 Iemand zei: "De honger hier is als kanker:
 het groeit en groeit maar door."
 Bovendien wordt de wijk meedogenloos en aanhoudend gebombardeerd.
 Voedsel en medicijnen komen de wijk niet in,
 autoverkeer is onmogelijk
 en hulporganisaties wordt de toegang geweigerd.
 Inmiddels is ook een van de twee waterleidingen kapot geschoten.¹

Nou, zo kunnen onze levensomstandigheden soms ook zijn.
 Dat je je als het ware erdoor belegerd voelt.
 Er komt weinig of niets meer binnen.
 Op steeds meer zaken moet je beknibbelen.
 Nog even, en je weet echt niet meer hoe het verder moet.

Reken erop dat ook hier een oorlogstaktiek wordt toegepast.
 Als Paulus in vers 12 zegt:
 "Ik weet wat het is om gebrek te lijden..."
 staat er eigenlijk: "Ik weet wat het is om vernederd te worden..."
 Die beroerde omstandigheden van hem zag hij als vernedering.
 En dan in de letterlijke zin van het woord:
 er is iemand die je probeert uit te hongeren,
 net zo lang tot je je overgeeft...

Paulus noemde het ergens anders een 'engel van de satan'
 die hem op die manier uitkneep. (2 Kor.12:7)
 Net als het Syrische leger die ene wijk in een wurggreep houdt,

¹ Zie <http://www.nd.nl/artikelen/2013/oktober/30/alleen-nog-kogels-in-moadhamiya>

zo kunnen jouw levensomstandigheden voor jou ook wurgend zijn.
En dat zijn ze dus ook, tenminste als het aan de duivel ligt.
Maar als het aan God ligt dus niet.
Ja, Hij wil óók dat je je overgeeft, maar dan aan Hem!
Jij denkt dat je nu echt niet meer verder kan, Paulus?
Maar weet je? Je hebt maar één ding nodig, en dat is mijn genade.
En dan heb je echt genoeg.

Jouw levensomstandigheden, hoe beroerd ook,
kunnen je nooit en te nimmer boycotten.
Vanuit de omgeving komt er niks meer binnen,
maar de weg naar bóven ligt nog steeds helemaal open!
Mijn God zal uit de overvloed van zijn majesteit
elk tekort van u aanvullen, zegt Paulus in vers 19.
Al het goede komt van boven.
En reken maar dat het dan ook echt komt.
Paulus spreekt uit ervaring:
ik ben echt tegen alle levensomstandigheden bestand
door hem die mij kracht geeft.

*

[4]
En als ik dat nu eens helemaal niet heb?
Ik wil graag zo leven, maar het lukt me niet.
Steeds word ik toch weer in beslag genomen door mijn zorgen.
Eten, drinken, kleding...
Als ik eerlijk ben, ben ik toch echt pas tevreden als ik weer werk heb.

Trouwens, wat moet ik met zo'n preek als ik alles prima voor elkaar heb?
Ik wil daar best voor danken,
maar om eerlijk te zijn: ik heb er zelf toch hard voor gewerkt...

Nou, dat laatste gold voor Paulus dus ook, hè?
Ook hij zwoegde en ploeterde voor zijn eigen brood (1 Kor.4:12; 11:27).
Maar hoe komt het dat hij zo hard kon werken?
Ergens zegt hij: dat is niet dankzij mijn eigen kracht
maar (opnieuw) dankzij Gods genade. (1 Kor.15:10)
Niet voor niets danken we vanavond voor gewas en arbeid?
De *gewassen* groeien op het land, en daarin zien we Gods hand.
Maar precies hetzelfde geldt voor het *werk* dat we doen.
Herken nou eens in dat hele gewone werk ook de zorg van God.
Kracht, energie die Hij geeft.
En dat je er goed geld mee kunt verdienen,
dank je dan dus ook aan Hem.

Dan leer je anders naar je leven kijken.
Je om andere dingen druk te maken.
Heel je leven ga je leren zien als een onverdiend cadeau van onze God.
Ik kan zoveel aan, qua werk ook, door hem die mij kracht geeft.
En die 'hem', dat is Christus!

Precies hetzelfde geldt voor de zorgen waar we soms zo in vastzitten.
Dat kan heel ontdekkend zijn om daar eerlijk naar te kijken.
Zo was het tenminste wel voor mij, begin van dit jaar.
Is mijn aandacht dan niet toch vooral gericht op aardse zaken?
Natuurlijk wil ik dat niet, en zo...
Maar hoe makkelijk sluipt dat er toch niet in!

Paulus geeft eerder in deze brief aan dat hij daar best verdrietig om is:
velen leven als vijand van het kruis van Christus (3:18).
Let wel: ze *zijn* geen vijand van Christus, maar ze *leven* wél zo.
Als het er op aankomt, is het enige wat er toe doet je eigen buik.
Dat is dan je god, waar je alles van verwacht.
Maar dan kijk je niet meer omhoog, naar Hem die jou kracht geeft.

De Heer die je *kracht* geeft,
 is voor Paulus allereerst de Heer die je *vreugde* geeft.
 Ja, inderdaad: wees altijd blij met de Heer!
 Dat is niet wereldvreemd, dat is juist heel reëel.
 Want deze wereld wankelt op haar laatste benen.
 De economie trouwens voorop.
 Daar valt geen heil van te verwachten.
 Nee, echte vreugde vind je pas als je Christus kent,
 Hij die jou van alle ellende wil redden,
 en het leven eens weer helemaal nieuw maakt.

Als je zó je focus verlegt, word je vanzelf dankbaar.
 Word je bijvoorbeeld ook blij met de zorg die anderen aan je geven,
 zoals Paulus dat vertelt in Filippenzen 4:10.
 Ja, hij zegt dat niet omdat hij er van afhankelijk is:
 o, als zij mij niet helpen ben ik nergens meer.
 Maar juist omdat hij al zijn kracht en hulp alleen van God verwacht,
 herkent hij in de zorg van mensen de zorg van zijn Heer!
 En in hun *liefde* proeft hij de *liefde* van de Heer.
 Mèn, wat is hij daar blij mee, wat geeft hem dat kracht!

*

[5]

Het gaat vanavond óók over mij.
 Niet omdat ik hier zo goed in ben, tegen alles bestand.
 Maar juist omdat de Heer bezig is, het ook aan mij te leren.
 Net zoals Hij dat wil bij u, en bij jou.
 Juist ons alledaagse leven is de leerschool van de Geest.

Laten we zó ook gaan danken, vanavond.
 Als we terugkijken naar ons eigen leven...

laten we dan niet te snel dingen wegstrepen.

Het kon wel eens zo zijn dat juist *díe* dingen iets laten zien van God.

Dat hele moeilijke wat er gebeurde: wat zag je daar van Zijn zorg?

Kijk nog eens goed!

Ik ging bijna kopje onder, zeg je misschien.

Oké, maar je bleef dus wel boven water – hoe kan dat?

Je had graag *daar en daar* willen zijn met je leven.

Dat is niet gelukt, want je staat *hier*.

Maar hoe erg is dat?

Je had verder willen zijn dan je nu bent.

Maar wie heeft je hier gebracht?

Wat zie je *hier* dan van Gods zorg?

En gaandeweg krijg je wellicht de smaak te pakken.

Kun je haast niet meer stoppen met danken.

Wordt de Heer in ieder geval steeds meer degene van wie je alles verwacht.

Al je kracht. Al je hulp.

In alle omstandigheden van je leven.

Amen.